

Česká
kriminologická
společnost

Právnická
fakulta

XII. KRIMINOLOGICKÉ DNY

PROGRAM

(změna vyhrazena)

Olomouc, 11.-13. června 2025

Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
17. listopadu 930/8, 779 00 Olomouc 9

ORGANIZAČNÍ SCHÉMA KONFERENCE

Středa 11. června

12:30-13:30	Registrace účastníků	
13:30-13:45	Zahájení konference: 12. ročník Kriminologických dnů	
13:45-15:30	Plenární zasedání I: Ukládání trestů: Aktéři, diskrece a dopady	
15:30-15:50	Přestávka a občerstvení	
15:50-17:20	Panel I/A Oběti trestných činů (Aula)	Panel I/B Desistence a recidiva (K.21)
18:00-21:00	Filmová projekce a veřejná debata: Dům bez východu (Pevnost poznání)	

Čtvrtek 12. června

9:00-10:30	Panel II/A Delikvence mládeže (Aula)	Panel II/B Život ve vězení (K.21)	Workshop Adiktologické služby v Olomouckém kraji (K.22)
10:30-10:45	Přestávka		
10:45-12:15	Panel III/A Spiritualita, mytologie a zločin (Aula)	Panel III/B Vězeňské a probační intervenční programy (K.21)	
12:15-13:30	Pauza na oběd		
13:30-15:00	Panel IV/A Kulturní a narativní kriminologie (Aula)	Panel IV/B Ženy a zločin (K.21)	
15:00-15:20	Přestávka a občerstvení		
15:20-17:00	Plenární zasedání II: Představení speciálního čísla České kriminologie. <i>(Aula)</i>		
17:00-18:30	Členská schůze ČKS <i>(Aula)</i>		
19:00-21:00	Společenský večer		

Pátek 13. června

9:00-10:30	Panel V/A Interdisciplinární přesahy (Aula)	Panel V/B Organizovaný a jiný závažný zločin (K.21)
10:30-10:45	Přestávka na občerstvení	
10:45-12:15	Plenární zasedání III: Restorativní justice (Aula)	

PROGRAM KONFERENCE

STŘEDA 11. 6.

12:30-13:30

REGISTRACE ÚČASTNÍKŮ

13:30-13:45

ZAHÁJENÍ KONFERENCE

Jiří Buriánek, předseda České kriminologické společnosti

Filip Ščerba, vedoucí katedry trestního práva PF UPOL

Martina Novopacká, Petr Kupka, organizační výbor XII. Kriminologických dnů

13:45-15:30

PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ I: UKLÁDÁNÍ TRESTŮ: AKTÉŘI, DISKRECE A DOPADY

Moderátor: **Jakub Drápal**

¹VLIV DŘÍVE ULOŽENÝCH TRESTŮ NA UKLÁDÁNÍ TRESTŮ: PŘÍSNĚJŠÍ TRESTY VEDOUcí K PŘÍSNĚJŠÍM TRESTŮM

Jakub Drápal, Michal Šoltés, Jan De Keijser, Sigrid van Wingerden (Právnická fakulta, Univerzita Karlova)

²HRA O SPRÁVEDLNOST – TRESTNÍ PŘÍKAZY JAKO NEFORMÁLNÍ DOHODY O VINĚ A TRESTU

Tomáš Vanča (Právnická fakulta, Univerzita Karlova)

³VYUŽITÍ SKUTKOVÝCH VĚT V ROZSUDCÍCH K DETAILNÍ ANALÝZE UKLÁDÁNÍ TRESTŮ: PILOTNÍ STUDIE DOPRAVNÍ KRIMINALITY NA SLOVENSKU

Jakub Drápal, Tomáš Knap, Klára Bendová, Jan Černý, Vojtěch Pour (Právnická fakulta, Univerzita Karlova)

⁴KDO NAVRHUJE TREST? PROCES UKLÁDÁNÍ TRESTU OPTIKOU VEDOUcíHO STÁTNÍHO ZÁSTUPCE

Alena McClure (Právnická fakulta, Univerzita Karlova)

15:50-17:20

PANELY I

Panel I/A: OBĚTI TRESTNÝCH ČINŮ

Moderátor: Jakub Holas

⁵NÁSILNÁ KRIMINALITA. POZNATKY Z VIKTIMOLOGICKÝCH STUDIÍ IKSP

Jakub Holas (IKSP)

⁶VÝSLECH ZVLÁŠŤ ZRANITELNÝCH OBĚTÍ V PŘÍPRAVNÉM ŘÍZENÍ UKLÁDÁNÍ TRESTŮ Z POHLEDU OBĚTÍ TRESTNÝCH ČINŮ

Eva Brucknerová, Milana Hrušáková (Právnická fakulta, Masarykova univerzita)

7UKLÁDÁNÍ TRESTŮ Z POHLEDU OBĚTÍ TRESTNÝCH ČINŮ: AKTUÁLNÍ STAV A APLIKAČNÍ VÝZVY

Jana Boháčková Šváblová (advokátka)

8SLOUŽÍ OBECNÍ VYHLÁŠKY V OBLASTI ALKOHOLU JAKO NÁSTROJ OCHRANY VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ NEBO K REPRESI MARGINALIZOVANÝCH SKUPIN OBYVATEL?

Benjamin Petruželka, Beata Vrabčák (Klinika adiktologie 1. LF, Univerzita Karlova)

Panel I/B: DESISTENCE A RECIDIVA

Moderátor: Jan Tomášek

9KONSTRUKCE PRINCIPU POLEPŠENÍ V ROZHODOVÁNÍ SOUDŮ O PODMÍNĚNÉM PROPUŠTĚNÍ

Ivo Davídek (KS Ostrava)

10PROCES DESISTENCE A REINTEGRACE: LONGITUDINÁLNÍ STUDIE O PODMÍNĚNĚ PROPUŠTĚNÝCH OSOBÁCH A JEJICH ODKLONU OD TRESTNÉ ČINNOSTI

Viktorie Paloušová (IKSP)

11REVOKACE A RECIDIVA PO PODMÍNĚNÉM PROPUŠTĚNÍ

Jana Hulmáková. (IKSP)

12„NAUČIL JSEM SE TO ŘÍKAT DOBŘE?": TRESTNÍ JUSTICE A DŮVĚRYHODNOST DESISTENČNÍCH NARATIVŮ

Jan Tomášek (IKSP)

FILMOVÁ PROJEKCE A VEŘEJNÁ DEBATA

(Pevnost poznání)

13 DŮM BEZ VÝCHODU

Tomáš Hlaváček (režisér), Petr Kupka, Václav Walach (Fakulta sociálních studií, Ostravská univerzita)

ČTVRTEK 12. 6. 2025

9:00-10:30

PANELY II

Panel II/A: DELIKVENCE MLÁDEŽE

Moderátor: Jiří Buriánek

14JAKÝ TYP DELIKVENTNÍ SKUPINY? STRUKTURA A ORGANIZACE USKUPENÍ FOTBALOVÝCH CHULIGÁNŮ

Vendula Divišová, Miroslav Mareš (Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita)

15 DELIKVENCE A VIKTIMIZACE MLÁDEŽE V MEZINÁRODNÍM SROVNÁNÍ

Zuzana Podaná (Filozofická fakulta, Univerzita Karlova)

16 FUNKCE ODVETY ČI POMSTY PŘI FORMOVÁNÍ DELIKVENCE MLADISTVÝCH

Jiří Buriánek (Filozofická fakulta, Univerzita Karlova)

¹⁷PRÁVNÍ VĚDOMÍ JAKO NÁSTROJ AKTIVNÍ SOCIÁLNÍ KONTROLY DELIKVENCE A KRIMINALITY DĚTÍ A MLÁDEŽE

Martina Urbanová (Právnická fakulta, Masarykova univerzita)

Panel II/B: ŽIVOT VE VĚZENÍ

Moderátor: Lucie Háková

¹⁸"VÍRA MÁ MĚ NEOPOUŠTÍ"

Lukáš Dirga (Fakulta filozofická, Západočeská univerzita v Plzni)

¹⁹VĚZNICE JAKO HOSPICE? MOŽNÝ VÝHLED DO BUDOUCNOSTI ČESKÉHO VĚZEŇSTVÍ

Tereza Raszková, Petra Zhřivalová, Lucie Háková (IKSP)

²⁰KDYŽ VERTIKÁLA NESTAČÍ: JAK ODSOUZENÍ HLEDAJÍ A UTVÁŘEJÍ SVÉ MÍSTO V POZDNĚ-MODERNÍ ČESKÉ VĚZNICI

Jan Drahoňovský (Pedagogická fakulta, Univerzita Hradec Králové)

²¹RODINA VE STÍNU: SOCIÁLNÍ A PSYCHOLOGICKÉ DOPADY UVĚZNĚNÍ

Lucie Háková, Tereza Raszková, Petra Zhřivalová (IKSP)

PANEL II/C: WORKSHOP

²²ANALÝZA POTŘEBNOSTI A DOSTUPNOSTI ADIKTOLOGICKÝCH SLUŽEB – OLOMOUCKÝ KRAJ

Moderátor: Benjamin Petruželka (Klinika adiktologie 1. LF, Univerzita Karlova)

10:45-12:15

PANELY III

Panel III/A: SPIRITUALITA, MYTOLOGIE A ZLOČIN

Moderátor: Jakub Chromý

²³STÍNY VÍRY: KRIMINALITA ČERNÝCH LÍMEČKŮ V ČESKÉM KONTEXTU

Jakub Chromý (Nejvyšší státní zastupitelství)

²⁴TEMNÁ STRANA ALTERNATIVNÍ SPIRITUALITY: SOCIÁLNÍ ÚJMA PLYNOUCÍ Z KONZUMACE PRAKTIK ALTERNATIVNÍ SPIRITUALITY

Natálie Krásná (Fakulta filozofická, Západočeská univerzita v Plzni)

²⁵SAMOZVANÍ LOVCI PEDOFILOV A NEOFAŠISTICKÁ MYTOLÓGIA

Patrik Ismael Májovský (Filozofická fakulta, Masarykova univerzita)

Panel III/B: VĚZEŇSKÉ A PROBAČNÍ INTERVENČNÍ PROGRAMY

Moderátor: Václav Jiříčka

²⁶PROBAČNÍ PROGRAMY: SMYSLUPLNÁ ALTERNATIVA K UVĚZNĚNÍ A JEJÍ LIMITY

Tereza Dleštíková (Asociace organizací v oblasti vězeňství)

²⁷EFEKTIVITA VĚZEŇSKÝCH TERAPEUTICKÝCH INTERVENČÍ. UŽ ZASE.

Václav Jiříčka (*Psychologické pracoviště Vězeňské služby ČR*)

²⁸ EVALUACE PROGRAMU VIT REALIZOVANÉHO PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBOU

Barbora Lesková (*Probační a mediační služba ČR*)

²⁹ PROJEKT NA PODPORU ALTERNATIVNÍHO TRESTU OPP

Jana Rychtr Zytková, Petr Kubačka (*Probační a mediační služba ČR*)

³⁰ MEDIACE MEZI PACHATELEM A OBĚTÍ – PMS & OČTŘ: VYBRANÉ VÝSTUPY Z DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Simona Diblíková (*IKSP*)

13:30-15:00

PANELY IV

Panel IV/A: KULTURNÍ A NARATIVNÍ KRIMINOLOGIE

Moderátor: Petr Kupka

³¹ JAKÉ ROLE HRAJÍ PACHATELÉ MAJETKOVÉ A HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY? PŘÍSPĚVEK K NARATIVNÍ KRIMINOLOGII

Václav Walach, Petr Kupka, Alice Brendzová, Benjamin Petruželka (*Fakulta sociálních studií, Ostravská univerzita*)

³² „BYL JSEM ASI PSYCHICKY NĚJAK SÁM SE SEBOU NEVYROVNANEJ“: DOMÁCÍ NÁSILÍ Z PERSPEKTIVY JEHO PŮVODCŮ

Michaela Roubalová, Hana Přesličková (*IKSP*)

³³ ANTIMAFIE A ANTIKOMUNISMUS: KOLEKTIVNÍ VĚDOMÍ A ANOMIE V POZDNĚ MODERNÍ SPOLEČNOSTI

Petr Kupka (*Fakulta sociálních studií, Ostravská univerzita*)

PANEL IV/B: ŽENY A ZLOČIN

Moderátor: Gabriela Vyoralová

³⁴ NEVYŽÁDANÁ POZORNOST: GEOGRAFIE CATCALLINGU V ČESKÉM MĚSTSKÉM PROSTORU

Lucia Brisudová, Lucie Kalivodová, Kateřina Jakšíková (*Přírodovědecká fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci*)

³⁵ CHERCHEZ LA FEMME

Petra Zhřivalová, Tereza Raszková, Lucie Háková (*IKSP*)

³⁶ KRIMINOLOGICKÉ ASPEKTY TRESTNÉHO ČINU ZNÁSILNĚNÍ

Gabriela Vyoralová (*Právnická fakulta, Masarykova univerzita*)

15:20-17:00

PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ II

(AULA)

ČESKÉ VĚZEŇSTVÍ, NEZISKOVÝ SEKTOR, OBČANSKÝ AKTIVISMUS

Moderátor: Václav Walach (*Fakulta sociálních studií, Ostravská univerzita*)

17:00-18:30

ČLENSKÁ SCHŮZE ČKS

(AULA)

19:00-22:00

SPOLEČENSKÝ VEČER

PÁTEK 13. 6. 2025

9:00-10:30

PANELY V

PANEL V/A: INTERDISCIPLINÁRNÍ PŘESAHY

Moderátorka: Veronika Anna Polišenská

³⁷FORENZNÍ PSYCHOLOGIE V KONTEXTU KRIMINALISTIKY

Veronika Anna Polišenská, Jiří Straus (Vysoká škola finanční a správní)

³⁹JUNGŮV KONCEPT ENANTIODROMIE JAKOŽTO EXPLANAČNÍ INSTRUMENT POSUZOVÁNÍ (NE)PŘÍČETNOSTI U NÁSILNÝCH TRESTNÝCH ČINŮ

Petr Novák (HTF, UK, Fakulta společenských studií Vsetín VŠ Humanitas)

⁴⁰„JDEM RUBAT“: TŘI ROKY KRIMINOLOGICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ NA OSTRAVSKÉ UNIVERZITĚ

Petr Kupka (Fakulta sociální studií, Ostravská univerzita)

⁴¹AKTUÁLNÍ STAV A APLIKAČNÍ VÝZVY AKTUÁLNÍ VÝZVY V OBLASTI LIMITACE SVOBODY PROJEVU TRESTNÍ REPRESÍ

Jan Šlesinger (Právnická fakulta, Univerzita Palackého)

PANEL V/B: ORGANIZOVANÝ A JINÝ ZÁVAŽNÝ ZLOČIN

Moderátor: Miroslav Scheinost

⁴²PACHATELÉ A AKTIVITY ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU V ČR

Miroslav Scheinost (IKSP)

⁴³LJUDMILA HUSEJNOVÁ O RUSKÉM ZAJETÍ V “DLR” A O ROLI KRIMINÁLNÍHO PODSVĚTÍ A ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU V RUSKÉ AGRESI

Petr Pojman (T4U)

⁴⁴EKONOMICKÁ KRIMINALITA: DEFINICE POJMU JAKO VÝCHOZÍ BOD KRIMINOLOGICKÉHO ZKOUMÁNÍ

Pavel Kotlán (European Research University)

⁴⁵PORUŠOVÁNÍ AUTORSKÝCH PRÁV V ONLINE PROSTŘEDÍ

Jiří Vlach (IKSP)

⁴⁶POSTOJ ČESKÉ VEŘEJNOSTI K RESTORATIVNÍ JUSTICI*Lenka Holá (Právnická fakulta UP v Olomouci)***⁴⁷RESTORATIVNÍ SETKÁNÍ OBĚTÍ A PACHATELŮ V PŘÍPÁDECH TRESTNÉ ČINNOSTI SE ZÁVAŽNÝM DOPADEM***Michal Špejra (IKSP)***⁴⁸RESTORATIVNÍ PROGRAM RESET – PILOTNÍ VÝSTUPY***Tereza Řeháková (Institut pro restorativní justici)***⁴⁹RESTORATÍVNA JUSTÍCIA A JEJ EVOLÚCIA NA SLOVENSKU***Tomáš Horeháj (ReStart)*

STŘEDA 11. 6. 2025

PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ I: UKLÁDÁNÍ TRESTŮ: AKTÉŘI, DISKRECE A DOPADY

¹ VLIV DŘÍVE ULOŽENÝCH TRESTŮ NA UKLÁDÁNÍ TRESTŮ: PŘÍSNĚJŠÍ TRESTY VEDOUcí K PŘÍSNĚJŠÍM TRESTŮM

Jakub Drápal, Michal Šoltés, Jan De Keijser, Sigrid van Wingerden (Právnická fakulta, Univerzita Karlova)

Vliv předchozích odsouzení na ukládání trestů je v odborné literatuře identifikován jako jeden z nejpodstatnějších při ukládání trestů. Veškerá pozornost empirického i doktrinárního kriminologického výzkumu ale byla zaměřena na odsouzení samotné, nikoli na to, jaký trest byl uložený. Na experimentech se soudci, státními zástupci a studenty práv dokumentujeme, že to, jaký trest byl uložený za předcházející trestnou činnost, velmi silně ovlivňuje to, jaký trest bude uložený za novou trestnou činnost. Tento rozdíl přetrvává, i když je zřejmé, že trest za dřívěji uloženou trestnou činnost byl nepřiměřeně přísný. Přísný trest uložený kvůli tomu, že jej ukládal přísný soudce, je tak násoben v dalších řízeních.

² HRA O SPRÁVEDLNOST – TRESTNÍ PŘÍKAZY JAKO NEFORMÁLNÍ DOHODY O VINĚ A TRESTU

Tomáš Vanča (Právnická fakulta, Univerzita Karlova)

Příspěvek bude diskutovat, zda trestní příkaz skutečně slouží jako specifický odklon v trestním řízení, nebo zda má skryté rysy neformální dohody o vině a trestu, což může ovlivnit samotný výsledek trestního procesu. Empirická analýza více než 1000 zrušených trestních příkazů odhaluje vliv trestních příkazů na výsledek trestního řízení a důsledky z toho plynoucí. Příspěvek se zaměří také na vliv trestního příkazu na efektivitu trestního práva a jeho soulad s principy spravedlnosti a rovnosti před zákonem. Dále se příspěvek zaměří na četnost a důvody zproštění obžaloby po podání odporu proti trestnímu příkazu, čímž zpochybní legitimitu tohoto procesu.

³ VYUŽITÍ SKUTKOVÝCH VĚT V ROZSUDCÍCH K DETAILNÍ ANALÝZE UKLÁDÁNÍ TRESTŮ: PILOTNÍ STUDIE DOPRAVNÍ KRIMINALITY NA SLOVENSKU

Jakub Drápal, Tomáš Knap, Klára Bendová, Jan Černý, Vojtěch Pour (Právnická fakulta, Univerzita Karlova)

Abychom získali dosud neidentifikované informace o páchané trestné činnosti, extrahujeme údaje ze skutkových vět rozsudků; tyto proměnné pak dále propojujeme s detailními administrativními údaji o trestném činu a pachateli, abychom mohli identifikovat, které faktory ovlivňují ukládání trestů. Činíme tak dvěma odlišnými způsoby: Regresními modely zahrnující všechny identifikované proměnné a regresními modely, které zahrnují identifikovaná typická trestní jednání. Druhý přístup je v souladu s narativní analýzou ukládání trestů, která může být použita nejen pro vyhodnocování soudní praxe, ale i pro přípravu metodik pro ukládání trestů. Toto ukazujeme na případech dopravní kriminality na Slovensku v letech 2018-2022.

⁴KDO NAVRHUJE TREST? PROCES UKLÁDÁNÍ TRESTU OPTIKOU VEDOUcíHO STÁTNíHO ZÁSTUPCE

Alena McClure (Právnická fakulta, Univerzita Karlova)

Státní zástupce je klíčovým aktérem ovlivňujícím proces ukládání trestu. Příspěvek se zaměřuje na roli vedoucího (okresního) státního zástupce, který může prostřednictvím pravomoci vnitřního dohledu zasahovat do návrhu trestu, a tím nepřímo ovlivňovat i ukládaný trest. Výzkum nejprve představuje teoretický rámec role vedoucího státního zástupce v oblasti trestání. Následně pomocí analýzy všech trestních věcí projednaných v roce 2024 na vybraném prvostupňovém státním zastupitelství empiricky zkoumá, kdy a proč vedoucí do návrhu zasahuje, zda zásah směřuje ke zmírnění či zprísňení trestu a jak je komunikován směrem k řadovým státním zástupcům. Analýza odhaluje dosud opomíjenou, avšak zásadní otázku vlivu interního rozhodování v oblasti návrhu trestu, které může mít významný dopad na trestní politiku státního zastupitelství.

Panel I/A: OBĚTI TRESTNÝCH ČINŮ

⁵ NÁSILNÁ KRIMINALITA. POZNATKY Z VIKTIMOLOGICKÝCH STUDIÍ IKSP

Jakub Holas (IKSP)

Institut pro kriminologii a sociální prevenci uskutečnil v posledních letech dvě vlny viktimologického výzkumu na reprezentativním vzorku obyvatel ČR. Hlavní částí v obou kolech použitého dotazníku je tzv. viktimizační screener, kde se respondenti vyjadřují k zasažení své osoby (či domácnosti) vybranými typy kriminálního jednání. Příspěvek se věnuje těm respondentům, kteří signalizovali v posledních třech letech před šetřením fakt, že se stali obětí násilného deliktu. Vyjádřit se mohli k řadě okolností předmětného činu, jakož i k následkům, které na nich tato zkušenost zanechala.

⁶VÝSLECH ZVLÁŠŤ ZRANITELNÝCH OBĚTÍ V PŘÍPRAVNÉM ŘÍZENÍ UKLÁDÁNÍ TRESTŮ Z POHLEDU OBĚTÍ TRESTNÝCH ČINŮ

Eva Brucknerová, Milana Hrušáková (Právnická fakulta, Masarykova univerzita)

Příspěvek se zaměřuje na specifika výsledku zvlášť zranitelných obětí v přípravném řízení trestním. Poukazuje na specifika u jednotlivých druhů obětí (děti, starší osoby, oběti sexuálních trestných činů), jaké limity jsou z pohledu jak vyslychaných, tak orgánů činných v trestním řízení. Dále přibližuje zahraniční projekty výslechových domů (např. Barnahusův model v Norsku), které se týkají multidisciplinárních a mezi agenturních intervencí organizovaných v prostředí přátelském k dětem, jež pak nabízí každému dítěti vyváženou multidisciplinární, profesionální a dětem přátelskou intervenci, řízenou společným řízením případů a přezkumem. Tyto výsledky pak autorky shrnují v rámci návrhů de lege ferenda, které by mohly přispět i k přínosům pro právní praxi v České republice.

⁷UKLÁDÁNÍ TRESTŮ Z POHLEDU OBĚTÍ TRESTNÝCH ČINŮ: AKTUÁLNÍ STAV A APLIKAČNÍ VÝZVY

Jana Boháčková Šváblová (advokátka)

Příspěvek se zaměřuje na aktuální trendy v ukládání trestů pachatelům trestných činů se zvláštním zřetelem k postavení obětí v trestním řízení. Analyzuje současnou judikaturu i legislativní rámec v oblasti trestání a zohledňování práv a potřeb poškozených. Pozornost je

věnována také otázce proporcionality trestů, možnostem nápravy škody a vnímání spravedlnosti ze strany obětí. Cílem příspěvku je zhodnotit, zda současná praxe reflektuje oprávněné zájmy poškozených a zda existuje prostor pro zefektivnění či změnu přístupu k trestání.

⁸SLOUŽÍ OBECNÍ VYHLÁŠKY V OBLASTI ALKOHOLU JAKO NÁSTROJ OCHRANY VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ NEBO K REPRESI MARGINALIZOVANÝCH SKUPIN OBYVATEL?

Benjamin Petruželka, Beata Vrabček (FSS Ostravská univerzita)

Představeny (s následnou diskuzí) budou představeny vybrané výsledky analýzy potřeby a dostupnosti adiktologických služeb v Olomouckém kraji v následujících oblastech. Ve výzkumu byla využita celá řada dat. Byly provedeny dva kvalitativní výzkumy, jeden mezi poskytovateli adiktologických služeb a druhý mezi klienty adiktologických služeb. Dále byl proveden odhad mezery ve využití služeb pomocí expertní Delfi studie. V neposlední řadě byla využita analýza celé řady sekundárních dat. Nejprve budou představeny trendy v oblasti závislostního chování. Posléze bude zhodnocena síť služeb, které jsou zaměřeny na klienty se závislostním chováním. V neposlední řadě budou představeny také výsledky z oblasti konfliktu se zákonem a vymáhání práva.

Panel I/B: DESISTENCE A RECIDIVA

⁹KONSTRUKCE PRINCIPU POLEPŠENÍ V ROZHODOVÁNÍ SOUDŮ O PODMÍNĚNÉM PROPUŠTĚNÍ

Ivo Davídek (KS Ostrava)

Předmětem příspěvku na téma: „Konstrukce principu polepšení v rozhodování soudů o podmíněném propuštění“ je referovat, jak soudci a soudkyně rozhodující o podmíněném propuštění konceptualizují pojem „polepšení“ ve světle stávajícího kriminologického poznání teorií desistence. Výzkumná data byla získána realizací sedmi individuálních polostrukturovaných rozhovorů se soudci a soudkyněmi projednávající a rozhodující agendu podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody v roce 2024. Takto získaná data byla analyzována za využití metody tematické analýzy. Z výsledků je zřejmé, že koncept podmínky polepšení zahrnuje konkrétní empirický obsah, který se v řadě konkrétních skutečností identifikovatelných na straně pachatelů trestné činnosti překrývá s kriminologickými teoriemi desistence. Z výzkumu rovněž implikuje závěr, že sociální práce s pachateli usilující o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody je soudci a soudkyněmi vnímána jako jeden z klíčových faktorů podporující proces jejich reintegrace zpět do společnosti.

¹⁰PROCES DESISTENCE A REINTEGRACE: LONGITUDINÁLNÍ STUDIE O PODMÍNĚNĚ PROPUŠTĚNÝCH OSOBÁCH A JEJICH ODKLONU OD TRESTNÉ ČINNOSTI

Viktorie Paloušová (IKSP)

Institut pro kriminologii a sociální prevenci realizoval výzkumný projekt podpořený Technologickou agenturou ČR, jehož cílem bylo zvýšit efektivitu intervencí pro klienty Probační a mediační služby po podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody s dohledem. Studie dále usiluje o zlepšení institucionálního zacházení s vězněnými osobami, podporu odklonu od trestné činnosti a usnadnění úspěšné reintegrace pachatelů do společnosti. Výzkum využívá prospektivní longitudinální design a sleduje kohortu 410 podmíněně

propuštěných osob ve třech vlnách sběru dat v letech 2021-2023, a to přibližně 3, 9 a 18 měsíců po propuštění. Prezentace využívá panelovou analýzu, jejímž cílem je poskytnout empirický vhled do faktorů ovlivňujících desistenci. Analýza je zaměřena jak na faktory desistence, které současné teorie označují za nejdůležitější, tak různé aspekty spolupráce klienta a probačního úředníka.

¹¹ REVOKACE A RECIDIVA PO PODMÍNĚNÉM PROPUŠTĚNÍ

Jana Hulmáková (IKSP)

Podmíněné propuštění lze považovat za významný nástroj, který může sloužit k bezpečnějšímu návratu odsouzených z výkonu trestu odnětí svobody k životu na svobodě a jejich reintegraci. Jednou z významných otázek při rozhodování soudu o podmíněném propuštění je i riziko recidivy. Problémem aplikační praxe je též neplnění dalších podmínek, které mohou vést k revokaci podmíněného propuštění. Příspěvek bude zaměřen na poznatky z výzkumu IKSP, vycházející z analýzy údajů z RT, které se týkají právě úspěšnosti podmíněně propuštěných osob v rámci zkušební doby a jejich recidivy v České republice.

¹² „NAUČIL JSEM SE TO ŘÍKAT DOBRĚ?": TRESTNÍ JUSTICE A DŮVĚRYHODNOST DESISTENČNÍCH NARATIVŮ

Jan Tomášek (IKSP)

Většina uznávaných teorií desistence předpokládá, že jedním z charakteristických znaků, a zároveň i podmínek ukončení kriminální kariéry je změna identity či pohledu pachatele na sebe sama. V kriminologických výzkumech se tuto skutečnost daří ilustrovat pomocí narativů, které si desistující jedinci o procesu vlastní nápravy vytvářejí. Současně ovšem platí, že o důvěryhodnosti takových příběhů potřebují pachatele přesvědčit především reprezentanty justičního systému, jako jsou soudci, odborní zaměstnanci ve vězeňství nebo probační pracovníci. Může se totiž jednat o jeden z klíčových faktorů, které rozhodnou o jejich dalším osudu. Příspěvek nabídne zamyšlení nad tím, jaké desistenční narativy mají v tom smyslu největší naděje na úspěch, respektive nakolik je pachatelům poskytnuta možnost využít při úsilí o změnu vlastního chování skutečné sebereflexe či upřímného vyrovnání se s trestnou činností, a nakolik jde spíše o specifickou dovednost či schopnost vyprávět to, co chtějí představitelé justice slyšet. Citovány budou poznatky ze zahraničních výzkumů i z nedávno ukončeného a rozsáhlého výzkumu desistence v našich podmínkách.

FILMOVÁ PROJEKCE A VEŘEJNÁ DEBATA

¹³ DŮM BEZ VÝCHODU

Tomáš Hlaváček (režisér), Petr Kupka, Václav Walach (Fakulta sociálních studií, Ostravská univerzita)

Celovečerní dokument Dům bez východu předkládá časosběrný ponor do prostředí obchodu s chudobou, jehož ohniskem jsou tzv. kořistnické domy. Jeden z nich, nechvalně proslulý brněnský bytový dům Kuncovka, se stává prostředím krutého dramatu. Jeho obyvatelé se rozhodli vzepřít útlaku a šikaně, kterých se na nich systematicky dopouštěl majitel ubytovny. Boj o základní životní podmínky postupně přivádí obyvatele ubytovny a lidi, kteří se jim snaží pomoci, do hraničních a bezvýchodných situací. Postupně se ukazuje, že nejde jen o bitvu s majitelem, ale s celým systémem veřejných institucí, který jeho jednání umožňuje.

Bezvýchodné drama získalo hlavní cenu soutěže Česká radost na 28. MFDF Jihlava. Po skončení filmu následuje debata s režisérem a odbornými poradci filmu z řad České kriminologické společnosti.

¹⁴ JAKÝ TYP DELIKVENTNÍ SKUPINY? STRUKTURA A ORGANIZACE USKUPENÍ FOTBALOVÝCH CHULIGÁNŮ

Vendula Divišová, Miroslav Mareš (Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita)

Příspěvek bude diskutovat strukturu a organizaci uskupení fotbalových chuligánů s cílem je lépe začlenit do současné kriminologické debaty o delikventních skupinách (mládeže). Tato debata dosud fotbalové chuligány do značné míry záměrně i nezáměrně opomíjela. Zároveň existuje jen velmi málo empirických studií, které by popisovaly strukturu a fungování uskupení fotbalových chuligánů na rozdíl od četných memoárů bývalých chuligánů, jejichž věrohodnost je však nízká. Identifikace konkrétního způsobu organizace uskupení je přitom důležitým vodítkem pro pochopení a predikci delikvence členů takové skupiny. Tento příspěvek se proto snaží tuto mezeru zaplnit prostřednictvím rešerše dostupných primárních i sekundárních zdrojů.

¹⁵ DELIKVENCE A VIKTIMIZACE MLÁDEŽE V MEZINÁRODNÍM SROVNÁNÍ

Zuzana Podaná (Filozofická fakulta, Univerzita Karlova)

Příspěvek představí první výsledky čtvrté vlny výzkumu International Self-Report Delinquency Study (ISRD4), a to zejména s akcentem na mezinárodní srovnání 21 zemí z Evropy a Severní a Jižní Ameriky. Výzkum ISRD4 zahrnoval adolescenty z 8.-11. ročníků škol (tj. zhruba ve věku 13–17 let), obvykle ze dvou velkých měst účastnických zemí. Celkový vzorek obsahuje 58 425 respondentů. Po představení výzkumu ISRD4 budou prezentovány především prevalence delikvence a viktimizace pro jednotlivé činy zahrnuté ve výzkumu a diskutována bude situace v České republice ve srovnání s ostatními zeměmi.

¹⁶ FUNKCE ODVETY ČI POMSTY PŘI FORMOVÁNÍ DELIKVENCE MLADISTVÝCH

Jiří Buriánek (Filozofická fakulta, Univerzita Karlova)

Příspěvek využívá data z mezinárodního projektu ISRD4 (2023, N = 2180 žáků základních a středních škol v Praze a v Plzni). Nově zařazená škála na zjišťování postoje k odvetnému násilí dobře diferencuje a umožňuje porovnání podle pohlaví či typu školy i podle zapojení do delikvence nebo viktimizace. Souvislost s násilnou delikvencí se potvrzuje, vazba na viktimizaci je slabší, pozitivní postoj k pomstě posiluje viktimizace ze strany rodiče nebo pocit silně nespravedlivého zacházení ze strany společnosti. Tendenci mstít se potlačuje sebekontrola i citlivost vůči násilí. Postoje k pomstě se v regresní analýze uplatňují i jako prediktor celkové delikvence, síla tohoto efektu je srovnatelná se sebekontrolou. Postoje k násilí již nejsou silným prediktorem zřejmě proto, že delikvence nemusí mít vždy povahu násilí.

¹⁷ PRÁVNÍ VĚDOMÍ JAKO NÁSTROJ AKTIVNÍ SOCIÁLNÍ KONTROLY DELIKVENCE A KRIMINALITY DĚTÍ A MLÁDEŽE

Martina Urbanová (Právnická fakulta, Masarykova univerzita)

Příspěvek vymezí pojem právní vědomí a zaměří se především na jeho posilování v rámci výchovy a vzdělávání dětí a mládeže. Kromě rodiny a vrstevníků jsou aktéry právní socializace především školská zařízení. Samostatné předměty orientované na výuku práva však v nich často chybí. Příspěvek si klade otázku, zda školské vzdělávací programy, které se řídí rámcovými vzdělávacími programy stanovenými MŠMT ČR, dostatečně reagují na proměny společnosti a jsou tak adekvátními nositeli právní gramotnosti v socializaci dětí a mládeže. Po analýze současného stavu právního vzdělávání na základních a středních školách budou stanovena případná doporučení k jejich inovaci a to nejenom v oblasti obsahu, ale i formy vzdělávání současné generace „Z“ a „Alfa“.

Panel II/B: ŽIVOT VE VĚZENÍ

¹⁸"VÍRA MÁ MĚ NEOPOUŠTÍ"

Lukáš Dirga (Fakulta filozofická, Západočeská univerzita v Plzni)

Autor představí výsledky svého kvalitativního výzkumu v prostředí českého vězeňství, ve kterém se zaměřil na religiozitu osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody. Autor svým výzkumem zpochybňuje předpoklad o vymizení víry po propuštění a nabízí alternativní vysvětlení, proč se mnoho osob propuštěných z vězení nezačlení do majoritních náboženských struktur, což ve výsledku vytváří možný dojem, že svou víru (mnohdy utvářenou za mřížemi) po propuštění ztrácí. Autor také diskutuje možný vliv nepřipravenosti církví na přijímání osob vycházejících z vězení.

¹⁹VĚZNICE JAKO HOSPICE? MOŽNÝ VÝHLED DO BUDOUCNOSTI ČESKÉHO VĚZEŇSTVÍ

Tereza Raszková, Petra Zhříválová, Lucie Háková (IKSP)

V posledních letech vzrůstá počet odsouzených ve věku nad 65 let a zvětšuje se i specifická skupina trvale pracovně nezařaditelných odsouzených. V důsledku demografického stárnutí populace lze očekávat nárůst těchto odsouzených, což vyžaduje promyšlené systémové změny, zvýšené nároky na personál, specifickou zdravotní péči i vhodné rehabilitační aktivity pro tuto skupinu osob. Nehomogenost této skupiny, která zahrnuje zdravé seniory i osoby různého věku s fyzickým či psychickým postižením, zvyšuje zátěž pro vězeňský personál a komplikuje budoucí reintegraci. Přechod na svobodu je pro řadu odsouzených komplikovaný vzhledem k jejich specifickým potřebám (např. umístění do domovů důchodců, hospiců, odvykacích zařízení). Cílem příspěvku je poukázat na potřeby těchto odsouzených a analyzovat současné přístupy řešení v rámci vězeňského systému u nás i v zahraničí.

²⁰KDYŽ VERTIKÁLA NESTAČÍ: JAK ODSOUZENÍ HLEDAJÍ A UTVÁŘEJÍ SVÉ MÍSTO V POZDNĚ-MODERNÍ ČESKÉ VĚZNICI

Jan Drahoňovský (Pedagogická fakulta, Univerzita Hradec Králové)

Příspěvek pojednává o problematice sociální adaptace odsouzených. Zaměřuje se na proces začleňování do kolektivu s ohledem na vertikální i horizontální zařazení. Pro tento účel jsme uskutečnili terénní výzkum z pozice semi-insiderů v jedné mužské věznici s ostrahou v ČR. Data pro analýzu tvoří 15 nestrukturovaných interview s odsouzenými. Pro analýzu dat byla využita tematická analýza, přičemž jsme aplikovali kategorie vycházející z teoretických modelů vězeňských subkultur. Výsledky ukazují, že se tradiční vertikální model sociálních tříd v našem případě nepotvrdil. Způsob začleňování je spíše fluidní, v závislosti na různých veličinách na

straně odsouzeného, skupinách, jimiž prochází, i na anticipaci důsledků vlastního jednání. Na základě toho jsme zkonstruovali dvojrozměrný model sociálních rolí, který zpřesňuje a rozšiřuje dosavadní pojetí sociálních rolí ve vězení.

²¹RODINA VE STÍNU: SOCIÁLNÍ A PSYCHOLOGICKÉ DOPADY UVĚZNĚNÍ

Lucie Háková, Tereza Raszková, Petra Zhřivalová (IKSP)

Uvěznění jedince představuje velkou zátěž nejen pro něj samotného, ale i pro jeho partnerské vztahy, rodičovství a má dopad na vývoj dětí i fungování rodiny jako celku. Rodina a obecně sociální opora jsou přitom považovány za jeden z významných desistenčních faktorů. Příspěvek přinese dílčí výsledky ze dvou expertních šetření, které se problematice rodin odsouzených věnovaly. Prvním z nich je dotazníkové šetření mezi odbornými pracovníky v českých věznicích. Druhým zdrojem dat byly polostrukturované rozhovory s informanty zejména z nestátního sektoru, kteří pracují ve vězeňství a zaměřují se na problematiku rodin odsouzených. Příspěvek shrnuje zkušenosti a názory týkající se rodiny jako významného zdroje sociální podpory pro odsouzeného i dopadů uvěznění na rodinu odsouzeného, včetně jeho nezletilých dětí.

PANEL II/C: WORKSHOP

²²ANALÝZA POTŘEBNOSTI A DOSTUPNOSTI ADIKTOLOGICKÝCH SLUŽEB – OLOMOUCKÝ KRAJ

Moderátor: Benjamin Petruželka (Klinika adiktologie 1. LF, Univerzita Karlova)

Představeny (s následnou diskuzí) budou představeny vybrané výsledky analýzy potřebnosti a dostupnosti adiktologických služeb v Olomouckém kraji v následujících oblastech. Ve výzkumu byla využita celá řada dat. Byly provedeny dva kvalitativní výzkumy, jeden mezi poskytovateli adiktologických služeb a druhý mezi klienty adiktologických služeb. Dále byl proveden odhad mezery ve využití služeb pomocí expertní Delfi studie. V neposlední řadě byla využita analýza celé řady sekundárních dat. Nejprve budou představeny trendy v oblasti závislostního chování. Posléze bude zhodnocena síť služeb, které jsou zaměřeny na klienty se závislostním chováním. V neposlední řadě budou představeny také výsledky z oblasti konfliktu se zákonem a vymáhání práva.

Panel III/A: SPIRITUALITA, MYTOLOGIE A ZLOČIN

²³STÍNY VÍRY: KRIMINALITA ČERNÝCH LÍMEČKŮ V ČESKÉM KONTEXTU

Jakub Chromý (Nejvyšší státní zastupitelství)

Náboženské instituce jsou tradičně vnímány jako pilíře morálky, komunitní podpory a spirituálního vedení. I v tomto prostředí se však vyskytují selhání nositelů černého roucha, která překračují vnitřní záležitosti církevních orgánů a vůči nimž se uplatňuje odezva sekulárního práva. Trestná činnost duchovních, řeholníků a dalších náboženských představitelů může nabývat mnoha podob – od finančních zpronevěr až po sexualizované násilí. Pro tuto činnost je příznačné zneužívání autority, eroze důvěry a rozvoj traumat s dopadem nejen na primární oběti, ale také na širší společnost. Tento příspěvek se zaměřuje na kriminologickou charakteristiku tzv. kriminality černých límečků a zkoumá účinnost trestněprávních nástrojů v souvislosti s jejím postihem v České republice. Diskutovány budou jak teoretické aspekty, tak i kazuistika a jejich praktické důsledky.

²⁴ TEMNÁ STRANA ALTERNATIVNÍ SPIRITUALITY: SOCIÁLNÍ ÚJMA PLYNOUCÍ Z KONZUMACE PRAKTIK ALTERNATIVNÍ SPIRITUALITY

Natálie Krásná (Fakulta filozofická, Západočeská univerzita v Plzni)

Alternativní spiritualita se jeví jako neškodná dimenze individuální duchovnosti. Tato prezentace shrnuje výsledky bakalářské práce, jejímž cílem bylo poukázat na temnou stranu alternativní spirituality a její dopady na konzumenty, popřípadě jejich blízké okolí. Dále bylo cílem upozornit na případné nekalé praktiky některých zprostředkovatelů alternativní spirituality a upozornit na fenomén tzv. ezošmejdství. Práce se na tuto problematiku zaměřila prostřednictvím konceptu sociální újmy a představuje jeho dimenze, které posloužily jako analytický rámec při zkoumání tohoto tématu v širším kontextu. Výzkum byl realizován kvalitativními metodami, konkrétně zúčastněným pozorováním na esoterických akcích a nestrukturovanými a polostrukturovanými rozhovory, které umožnily nahlédnout do intimnějších témat a zachytit individuální příběhy respondentů.

²⁵ SAMOZVANÍ LOVCI PEDOFILOV A NEOFAŠISTICKÁ MYTOLÓGIA

Patrik Ismael Májovský (Filozofická fakulta, Masarykova univerzita)

V r. 2024 sa do pozornosti médií dostal fenomén „Pedo Huntingu“ či tzv. „samozvaných strážců zákona“. Ide o vopred zinscenovaný lov zaznamenaný na kameru. Lovci v roli: falošná návnada (catfishing), sexuológ, kriminológ, kriminalista a sudca. Obvinenie a následný trest je tak realizovaný in situ (zväčša na opustenom mieste). Medializácia prebieha cez Telegram, Instagram, TikTok a pod. Príspevok zrekapituluje históriu tohto fenoménu, identifikuje inšpiračné zdroje, typ páchatel'ov („morálnych hrdinov“), využitie pop-kriminológie (Nicole Hahn Rafter), stratégiu lovu a jeho semiotiku. Tú na záver uvediem do vzťahu s koncepciou digitálneho (neo)fašizmu (Christian Fuchs, Maik Fielitz, Holger Marcks), ktorý v kyberpriestore systematicky konštruuje morálnu paniku (Stanley Cohen) a mýtus o civilizačnom ohrození – aby sa tak stimulovala potreba palingenézy (Roger Griffin).

Panel III/B: VĚZEŇSKÉ A PROBAČNÍ INTERVENČNÍ PROGRAMY

²⁶ PROBAČNÍ PROGRAMY: SMYSLUPLNÁ ALTERNATIVA K UVĚZŇENÍ A JEJÍ LIMITY

Tereza Dleštíková (Asociace organizací v oblasti vězeňství)

Příspěvek se zabývá probačními programy jako efektivním nástrojem individuální práce s pachateli trestných činů. Opírá se o zjištění Asociace organizací v oblasti vězeňství (AOOV), která sdružuje podstatnou část jejich poskytovatelů. Probační programy představují smysluplnou alternativu k uvěznění s potenciálem snižovat recidivu. Zaměřují se na motivaci ke změně, posilování odpovědnosti a eliminaci kriminogenních faktorů, jako jsou závislosti, agresivní chování či nedostatek sociálních dovedností. Navzdory svým přínosům pro pachatele trestných činů naráží širší využití probačních programů na strukturální překážky, zejména chronické podfinancování. To vede k nerovnoměrné regionální dostupnosti a ohrožuje jejich dlouhodobou udržitelnost. Šetření AOOV mezi neziskovými organizacemi ukazuje, že právě nedostatek financí je největší bariérou jejich kontinuálního poskytování. Příspěvek identifikuje limity současného nastavení a navrhuje řešení pro jeho zlepšení.

²⁷ EFEKTIVITA VĚZEŇSKÝCH TERAPEUTICKÝCH INTERVENČÍ. UŽ ZASE.

Václav Jiříčka (Psychologické pracoviště Vězeňské služby ČR)

Každý ví, že odsouzení se ve výkonu trestu nenapravují. A také každý ví, že odsouzení se ve výkonu trestu napravují. Záleží na tom, kdo, kdy, jak a koho se ptá. Jak si stojí běžný výkon trestu, dlouhé terapie ve specializovaných oddílech „až na dřeň“ a kratší, flexibilnější standardizované programy? V příspěvku budou vybrané výsledky posledních studií zkoumajících efektivitu vězeňských terapeutických intervencí doplněny o úvahy nad dalšími možnostmi a vývojem.

²⁸EVALUACE PROGRAMU VIT REALIZOVANÉHO PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBOU

Barbora Lesková (Probační a mediační služba)

Příspěvek přibližuje evaluaci resocializačního programu VIT (Vnímám i Tebe), který je realizován od roku 2021 v Programových centrech PMS. Evaluace byla zpracována jako diplomové práce na Ostravské univerzitě. Cílem bylo evaluovat program a posoudit jeho efektivitu. Dále ověřit, zda se změnily postoje pachatelů, zda si uvědomili dopady svého jednání na život obětí, ověřovala skutečnost, zda pachatelé opouštějí své vzorce chování a tím postupně desistují. Evaluace byla realizována prostřednictvím analýzy polostrukturovaných rozhovorů s účastníky programu. Výsledky ukazují, jaký vliv měl program na myšlení a chování, do jaké míry přispěl k resocializaci a desistenci. Závěrečná část přináší zjištění, která ukazují silné i slabé stránky programu, poskytuje doporučení pro jeho další rozvoj a možná zlepšení v rámci širšího spektra resocializačních aktivit.

²⁹PROJEKT NA PODPORU ALTERNATIVNÍHO TRESTU OPP

Jana Rychtr Zytková, Petr Kubačka (Probační a mediační služba ČR)

Prezentace projektu Podpora výkonu alternativního trestu obecně prospěšných prací představuje možnosti, jak pracovat se skutečností, že řada odsouzených není schopna bezproblémově odpracovat trest, který jim soud uložil. Ne každý odsouzený je umístitelný k poskytovatelům míst pro výkon obecně prospěšných prací. A mezi těmi, které k výkonu prací poskytovatelé přijali, je významný počet odsouzených z různých důvodů selhávajících v docházce k výkonu trestu, v komunikaci apod. Jak lze podpořit výkon trestu obecně prospěšných prací, který je důležitou alternativou k trestu odnětí svobody?

³⁰MEDIACE MEZI PACHATELEM A OBĚTÍ – PMS & OČTŘ: VYBRANÉ VÝSTUPY Z DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Simona Diblíková

V rámci aktuálně probíhajícího výzkumu Institutu pro kriminologii a sociální prevenci, jehož cílem je mj. hodnotit stávající praxi v oblasti restorativních postupů v prostředí českých věznic, bylo uskutečněno i reprezentativní dotazníkové šetření mezi mediátory PMS. Příspěvek se věnuje části dotazníku, ve které mediátoři posuzovali spolupráci s orgány činnými v trestním řízení v oblasti mediaci mezi obětí a pachatelem a vyjadřovali se k povědomí laické veřejnosti o existenci tohoto institutu. Shrnuje názory na fungování součinnosti mediátorů s Policií ČR, státními zastupitelstvími a soudy a prezentuje doporučení jak na zlepšení této kooperace, tak ke zvýšení informovanosti o mediačních činnostech PMS mezi laiky.

³¹JAKÉ ROLE HRAJÍ PACHATELÉ MAJETKOVÉ A HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY? PŘÍSPĚVEK K NARATIVNÍ KRIMINOLOGII

Václav Walach, Petr Kupka, Alice Brendzová, Benjamin Petruželka (Fakulta sociálních studií, Ostravská univerzita)

Cílem příspěvku je představit prozatímní výsledky analýzy využívající rámec rolí v příbězích o zločinu, který vypracovali D. Canter a D. Youngs a který je dnes chápán jako součást psychologické větve narativní kriminologie. Analýza staví na příbězích 41 lidí, kteří byli odsouzeni k nepodmíněnému trestu za majetkovou nebo hospodářskou kriminalitu. Výsledky analýzy poukazují na zastoupení rolí, které pachatelé ve svém vyprávění v rámci výzkumného rozhovoru konstruovali, a na jejich obsah. Závěrem jsou naznačeny praktické implikace výzkumu.

³²„BYL JSEM ASI PSYCHICKY NĚJAK SÁM SE SEBOU NEVYROVNANEJ“: DOMÁCÍ NÁSILÍ Z PERSPEKTIVY JEHO PŮVODCŮ

Michaela Roubalová, Michaela Roubalová, Hana Přesličková (IKSP)

Příspěvek přináší vybrané hlavní poznatky z kvalitativní dílčí studie, které byla realizována v rámci projektu „ViolenceOFF“. Cílem studie bylo identifikovat potřeby původců násilí prostřednictvím osmi polostrukturovaných rozhovorů, které doplňují metodologickou triangulaci a poznatky získané z ostatních komponent projektu. Respondenti byli vybráni cíleným výběrem na základě jejich osobní zkušenosti s domácím násilím v roli původce. Zvláštní pozornost byla věnována osobnímu příběhu respondentů, s cílem identifikovat konfliktní a násilné situace, které zažili jak v aktuálním vztahu, tak v dětství. Výsledky analýzy rozhovorů jasně ukazují, že není možné identifikovat typického původce domácího násilí s typickými potřebami. Každý případ nese svůj unikátní příběh, který je ovlivněn širokým spektrem proměnných a faktorů.

³³ANTIMAFIE A ANTIKOMUNISMUS: KOLEKTIVNÍ VĚDOMÍ A ANOMIE V POZDNĚ MODERNÍ SPOLEČNOSTI

Petr Kupka (Fakulta sociálních studií, Ostravská univerzita)

Příspěvek se zabývá srovnáním diskurzů antimafie a antikomunismu jako nástrojů formování kolektivního vědomí v podmínkách anomie typické pro pozdně moderní společnosti. Na základě analýzy míst paměti v západní Sicílii a v Česku zkoumám, jak jsou mafie a komunismus konstruovány jako zločinecké systémy a jak přispívají k vytváření kolektivního traumatu. Tyto diskurzy slouží jako represivní i preventivní rámce obhajující liberálně-demokratické hodnoty, jako jsou svoboda, odpovědnost či občanství, a zároveň se materializují ve veřejném i soukromém prostoru. Argumentuji, že antimafie a antikomunismus představují proměnlivé doktríny liberalismu, které jsou v různých kontextech reprodukovány, modifikovány či nahrazovány jinými morálně-politickými narativy, například protikorupčním diskurzem.

PANEL IV/B: ŽENY A ZLOČIN

³⁴NEVYŽÁDANÁ POZORNOST: GEOGRAFIE CATCALLINGU V ČESKÉM MĚSTSKÉM PROSTORU

Lucia Brisudová, Lucie Kalivodová, Kateřina Jakšíková (Přírodovědecká fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci)

Catcalling, jako podkategorie pouličního obtěžování, představuje závažný a rozšířený problém v městském prostředí, který negativně ovlivňuje pocit bezpečí a důstojnost žen. Tento jev se projevuje nevyžádanými sexuálně narážejícími komentáři, gesty či činy a může eskalovat do závažnějších forem obtěžování. Studie zkoumá prostorové rozložení a projevy catcallingu ve městech Olomouc a Zlín. Výsledky ukazují, že více než 70 % respondentek v Olomouci a 60 % respondentek ve Zlíně zažilo nějakou formu catcallingu. Nejproblematičtějšími místy byly identifikovány frekventované oblasti, jako jsou vlaková nádraží, autobusové zastávky a městské parky. Studie prezentuje catcalling jako genderově podmíněný problém a zdůrazňuje důležitost opatření proti tomuto typu pouličního obtěžování. Výsledky výzkumu mohou sloužit jako podklad pro další diskusi o bezpečnosti ve veřejném prostoru a ochraně práv obětí.

³⁵ CHERCHEZ LA FEMME

Petra Zhřivalová, Tereza Raszková, Lucie Háková (IKSP)

Podle statistických údajů dlouhodobě roste podíl žen na celkové vězeňské populaci, a to nejen v České republice, jedná se o celosvětový trend. Navzdory tomu většina rehabilitačních postupů stále vychází z poznatků a zkušeností s mužskou vězeňskou populací. I samotné nástroje na zjišťování kriminogenních potřeb a rizik a na ně navazující diferenciaci vězňů staví na těchto informacích. Žádné zmíněné klasifikace nezohledňují případná specifika a odlišnosti žen. Příspěvek se zaměřuje na analýzu kriminogenních potřeb a rizik 34 žen, které se v roce 2022 připravovaly na propuštění z VTOS v rámci výstupních oddílů. Jeho cílem je popsat případné rozdíly v kriminogenních faktorech, a to v kontextu genderových specifik.

³⁶ KRIMINOLOGICKÉ ASPEKTY TRESTNÉHO ČINU ZNÁSILNĚNÍ

Gabriela Vyoralová (Právnická fakulta, Masarykova univerzita)

Trestný čin znásilnění je trestním zákoníku systematicky zařazen mezi trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, který se vyznačuje svou závažností, a to újmou způsobenou jak v oblasti fyzické, tak v oblasti psychické. V příspěvku bude o trestném činu znásilnění pojednáno z kriminologického hlediska, konkrétně pohledem ve světle mravnostní kriminality, jíž je tento součástí. Budou zejména rozebrány problémy s trestným činem související, v čele s jeho vysokou latencí, jakož i návrh možných řešení prevence se zohledněním statistik Policie ČR.

PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ II: PŘEDSTAVENÍ NOVÉHO ČÍSLA ČESKÉ KRIMINOLOGIE

ČESKÉ VĚZEŇSTVÍ, NEZISKOVÝ SEKTOR, OBČANSKÝ AKTIVISMUS

Moderátor: Václav Walach (Fakulta sociálních studií, Ostravská univerzita)

PÁTEK 13. 6. 2025

PANEL V/A: INTERDISCIPLINÁRNÍ PŘESAHY

³⁷ FORENZNÍ PSYCHOLOGIE V KONTEXTU KRIMINALISTIKY

Veronika Anna Polišenská, Jiří Straus (Vysoká škola finanční a správní)

Příspěvek se bude věnovat posouzení pozice a role forezní psychologie v kontextu kriminalistiky. Toto téma s sebou nese několik klíčových otázek, jako např.: Je tento obor více

potřebný pro psychology či kriminalisty? Jaký je rozdíl mezi policejní, vězeňskou a kriminalistickou psychologií? Jaký je rozdíl mezi vědním oborem forenzní psychologie a specializací v kontextu vzdělávání. Jaké místo má mít forenzní psychologie v rámci kriminalistiky. Přesné pochopení a zodpovězení těchto a dalších souvisejících otázek je nanejvýše potřebné jak z teoretického, a návazně i praktického hlediska v rámci dalšího vývoje tohoto oboru.

38 JUNGŮV KONCEPT ENANTIODROMIE JAKOŽTO EXPLANAČNÍ INSTRUMENT POSUZOVÁNÍ (NE)PŘÍČETNOSTI U NÁSILNÝCH TRESTNÝCH ČINŮ

Petr Novák (HTF, UK, Fakulta společenských studií Vsetín VŠ Humanitas)

Příspěvek se zabývá konceptem „enantiodromie“ podle C. G. Junga jako potenciálním explanačním nástrojem pro porozumění (ne)příčetnosti u násilných trestných činů. Enantiodromie, jakožto psychologický fenomén transformace protikladných (často nevědomých) psychických sil, nabízí inovativní perspektivu pro analýzu kriminálního chování v trestněprávní praxi. Cílem je jednoduše seznámit auditorium s tím, jak může princip enantiodromie osvětlit mechanismy náhlé změny chování vedoucí k auto/heteroagresi. Metodologický background příspěvku vychází z komparativní analýzy vybraných forenzněpsychologických případů, kde dochází k radikální změně behaviorálního projevu. Teoretický rámec kombinuje jungovskou analytickou psychologii s tradičními trestněprávními přístupy. Klíčové výstupy poukazují na komplexnost posuzování příčetnosti a nabízejí interdisciplinární perspektivu překračující zjednodušující dichotomické pojetí duševního stavu pachatele.

39 „JDEM RUBAT“: TŘI ROKY KRIMINOLOGICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ NA OSTRAVSKÉ UNIVERZITĚ

Petr Kupka (Fakulta sociálních studií, Ostravská univerzita)

Příspěvek se věnuje vývoji kriminologického vzdělávání v rámci navazujícího magisterské specializace Sociální práce a kriminologie na Fakultě sociálních studií Ostravské univerzity. V příspěvku představím kontext vzniku oboru, jeho současné zaměření a možné směry budoucího rozvoje. Pozornost věnuji ideovým východiskům výuky, skladbě předmětů, charakteristice studentstva i zapojení do výzkumných projektů. Text zároveň reflektuje specifické regionální podmínky, které formují výuku i výzkum kriminologie v transformujícím se kontextu Moravskoslezského kraje.

40 AKTUÁLNÍ STAV A APLIKAČNÍ VÝZVY AKTUÁLNÍ VÝZVY V OBLASTI LIMITACE SVOBODY PROJEVU TRESTNÍ REPRESÍ

Jan Šlesingr (Právnická fakulta, Univerzita Palackého)

Příspěvek se zabývá aktuálními výzvami při limitaci svobody projevu trestní represí, jakožto prostředkem ultima ratio. Mapuje přitom současnou praxi orgánů činných v trestním řízení a reaguje na recentní judikaturu v dané oblasti, nicméně uvedené obohacuje o vlastní teoretické úvahy z doktrinárních pozic a zpracovává tak dosud v praxi neřešené otázky možného trestního postihu vybraných projevů. Pozornost je věnována především problematikým vyjádřením o významných geopolitických událostech současného světa, jako jsou ozbrojené konflikty na Ukrajině a Středním východě, ovšem opomenut nezůstává ani fenomén tvorby a šíření dezinformací.

⁴¹PACHATELÉ A AKTIVITY ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU V ČR

Miroslav Scheinost (IKSP)

Organizovaný zločin v České republice v moderní podobě se začal vyvíjet po pádu komunistického režimu v roce 1989. Od roku 1993 provádí jeho monitoring Institut pro kriminologii a sociální prevenci, zejména prostřednictvím každoročních průzkumů. Příspěvek se zabývá rozvojem a změnami hlavních činností zločineckých organizací působících v České republice. Charakterizuje posun v národnostním složení zločineckých organizací a v hlavních činnostech jednotlivých skupin, včetně zjevného posunu těchto činností do hospodářské a finanční sféry. Zabývá se také dopadem pandemie Covid-19 na činnosti organizovaného zločinu a na nábor nových členů zločineckých organizací. Na základě posledního průzkumu také informuje o používání korupce organizovaným zločinem a charakterizuje hlavní použité korupční nástroje a cíle korupčních útoků.

⁴²LUDMILA HUSEJNOVÁ O RUSKÉM ZAJETÍ V “DLR” A O ROLI KRIMINÁLNÍHO PODSVĚTÍ A ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU V RUSKÉ AGRESI

Petr Pojman (T4U)

L. Husejnová ztrávila v zajetí v Doněcku přes 3 roky. Nejprve 50 dní v tzv. Izolaci a pak SIZO 5. O tom, o čem vyprávěla, jsem už dříve slyšel, četl, a vycházelo to i ze starších kriminologických analýz (Gilinskiy, 2006, 2009...) Tady máme však tragickou, osobní a bezprostřední zkušenost s kriminálními elementy ruského světa. To co popisuje Ludmila v mnohém připomíná pravidla lágrů GULAGu v době vlády Stalina, kdy moc v lágrech drželi kriminálníci. Ti měli své zvyky, pravidla, slovník. Všechny vrstvy kriminálního světa, od kanibalů po globální skupiny organizovaného zločinu (Solncevskaja Bratva) jsou dnes zapojeny do ruské agresivní politiky. Jak se to projevuje v praxi? V zajateckých táborech a v okupaci? V ruské vojenské taktice a strategiích?

⁴³EKONOMICKÁ KRIMINALITA: DEFINICE POJMU JAKO VÝCHOZÍ BOD KRIMINOLOGICKÉHO ZKOUMÁNÍ

Pavel Kotlán (European Research University)

Ekonomická kriminalita stojí poněkud stranou zkoumání kriminologů. Možná je tomu tak i proto, že charakter a způsoby spáchání jsou oproti „tradiční“ kriminalitě značně odlišné. Problémem je však již to, že neexistuje jednoznačně vymezená a uznávaná definice samotného pojmu, ani to, zda je vhodnější používat termín „economic crime“, „white collar crime“ či „financial crime“. Účelem tohoto příspěvku je prezentovat definici ekonomické kriminality (coby výsledek analýzy teoretických přístupů a dlouholeté policejní praxe autora), která se opírá o jasně stanovené definiční znaky (nenásilné jednání, podnikatelská platforma a směřování k majetkovému prospěchu/škodě). To by pak mělo posloužit jako výchozí bod pro odborné zkoumání fenoménu, ať už z pohledu kriminologického či trestněprávního, zejména pro vhodná opatření prevence, detekce a objasnění trestné činnosti.

⁴⁴PORUŠOVÁNÍ AUTORSKÝCH PRÁV V ONLINE PROSTŘEDÍ

Jiří Vlach (IKSP)

V rámci řešení výzkumného úkolu „Posouzení trendů kyberkriminality“ realizoval Institut pro kriminologii a sociální prevenci reprezentativní dotazníkové šetření v řadách uživatelů internetu v ČR, které bylo zaměřeno na vybrané jevy v online prostředí. Jedním z vymezených tematických okruhů bylo též porušování autorských práv. Příspěvek pojednává jak o stahování audiovizuálních děl a softwaru, tak také o jejich zpřístupňování v online prostředí.

PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ III: RESTORATIVNÍ JUSTICE

⁴⁵POSTOJ ČESKÉ VEŘEJNOSTI K RESTORATIVNÍ JUSTICI

Lenka Holá (Právnická fakulta UP v Olomouci)

Cílem příspěvku je prezentovat výsledky výzkumu postojů české veřejnosti k restorativní justici a diskutovat podmínky jejich postupných změn. Výzkum byl proveden v rámci projektu GAČR "Mediace v trestním řízení v kontextu restorativní justice", který realizuje PF UP Olomouc.

⁴⁶RESTORATIVNÍ SETKÁNÍ OBĚTÍ A PACHATELŮ V PŘÍPADECH TRESTNÉ ČINNOSTI SE ZÁVAŽNÝM DOPADEM

Michal Špejra (IKSP)

Restorativní programy představují jednu z alternativ k tradičně využívaným intervencím, zaměřeným na práci s pachatelem a obětí, včetně řešení následků trestného činu. Rozvoj restorativní praxe v ČR je vedle činnosti Probační a mediační služby v poslední době významně podporován prostřednictvím Strategie restorativní justice pro ČR, která si mezi své cíle stanovila také i rozvoj restorativních programů, přičemž zavedení restorativního programu mediace u závažné trestné činnosti ve vězení představuje jeden z konkrétních kroků, kterým má být tento strategický cíl plněn. Příspěvek seznámí účastníky konference s aktuálně probíhajícím výzkumem Institutu pro kriminologii a sociální prevenci (IKSP), jehož cílem je mimo jiné zhodnotit stávající praxi v oblasti restorativních postupů realizovaných společně s oběťmi a pachateli v prostředí českých věznic. Součástí výzkumu je také zhodnocení průběhu pilotního projektu ReSet - „Restorativní setkání ve věznicích v případech trestné činnosti se závažným dopadem“, který Institut pro restorativní justici ve spolupráci s Vězeňskou službou ČR zahájil v září 2023 ve třech vybraných věznicích v ČR. Prezentace dále účastníkům konference představí vybrané výsledky expertního šetření, které bylo realizováno v rámci probíhajícího výzkumu IKSP mezi mediátory Probační a mediační služby.

⁴⁷RESTORATIVNÍ PROGRAM RESET – PILOTNÍ VÝSTUPY

Tereza Řeháková (Institut pro restorativní justici)

Restorativní program ReSet realizovaný Institutem pro restorativní justici, z.s. ve spolupráci s Vězeňskou službou ČR realizoval ve své pilotní podobě přípravu na první restorativní setkání obětí a odsouzených pachatelů v případech závažné kriminality ve vybraných třech věznicích. Příspěvek seznámí účastníky s průběhem a dílčími výstupy pilotu probíhajícího v letech 2023 a 2024, s prací zainteresovaných odborníků (facilitátorů restorativních setkání a koordinátorů ve věznicích) a interaktivní formou představí dva konkrétní případy, kdy došlo k přímému restorativnímu setkání osob zasažených trestnou činností s odsouzenými pachateli v českých věznicích.

⁴⁸RESTORATÍVNA JUSTÍCIA A JEJ EVOLÚCIA NA SLOVENSKU

Tomáš Horeháj (ReStart)

Restoratívna justícia na Slovensku prechádza od svojho zrodu (2004) miernymi, drobnými zmenami Zákon č. 550/2003 Z. z. o probačných a mediačných úradníkoch. Tieto realizované zmeny však nezodpovedajú potrebám aplikačnej praxe. Zámerom nášho príspevku bude zmapovať restoratívnu justíciu a jej potenciál využívania v systéme trestnej justície s výhľadom do budúcnosti a navrhnúť konkrétne opatrenia legislatívnej, ako aj nelegislatívnej povahy.